

Mestna občina
Ljubljana

Mestni svet

Svetniški klub
SDS

Krekov trg 10
1000 Ljubljana
telefon: 01 306 45 41
faks: 01 306 45 23
sds@ljubljana.si
www.ljubljana.si

Številka: 90000-15/2019-23
Ljubljana: 10.09.2019

Mestna občina Ljubljana
Mestni svet
Mestni trg 1, Ljubljana

k 2.točki 7. seje

Zadeva: vprašanje in pobude

V skladu z 97. členom Poslovnika Mestnega sveta MOL, posredujem g. županu sledeče svetniško vprašanje oziroma pobudo:

Ureditev vrtičkov v Vižmarjih – Brod ob Savi

Mestna občina Ljubljana namerava v Vižmarjih ob reki Savi v naselju Brod, urediti vrtičke in park, tako, kot so že urejeni v drugih naseljih po Ljubljani. Območje, kjer bi nastali novi vrtički, je označeno kot naravna vrednota in tu že prebivalci Broda skrbno, obdelujejo vrtičke. Ti so bili nekoč že najemniki zemljišč in plačevali najemnino. Že več desetletij zglejajo urejajo vrtove, kosijo travo in ohranjajo kulturno dediščino Broda in skrbijo za tradicionalnost podeželskega vrta, ki sovpada z naravnim okoljem, saj so tu vrtovi že bili pred drugo svetovno vojno.

Prebivalci ne nasprotujejo plačevanju najemnine, želijo pa, da se ohrani del kulturne dediščine, ob reki, saj je to zemljišče del zelenega pasu Ljubljane, tako, da vrtovi ne bi bili ograjeni z žičnatimi ograjami, postavljene utice, klopi in spremenjene naravne poti.

Dajem pobudo, da so vrtički ograjeni z živo mejo, poti naj ostanejo travnate in potekajo v smeri sever-jug, grmovnice in drevesa naj se ohranijo zaradi tu živečih živali. Mestna občina naj določi višino najema za kvadratni meter in pri poseganju v prostor upošteva pestrost flore in favne v vseh letnih časih na tem prostoru v dogovoru z krajanji, ki želijo ohraniti v tej krajini tradicionalnost vrta in s tem ohranjati del kulturne dediščine Broda, ki so del mesta Ljubljane.

Priloga: 1. dopis z dne 16.07.2019
2. priloga- lokacija

Hvala za odgovor in lepo pozdravljeni

Ksenija Sever l.r.
mestna svetnica

Priloga 1

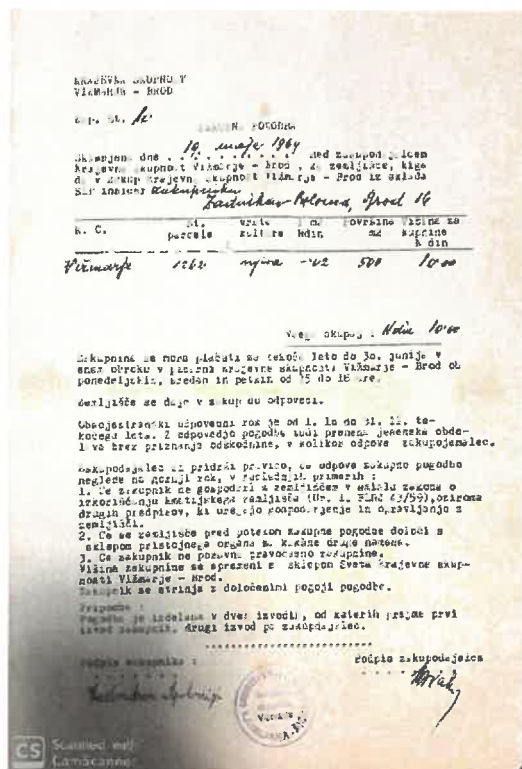
Spoštovani,

Sem [REDACTED], in sem eden od uporabnikov zemljišča na Brodu ob cesti Ob Savi. Na to zemljišče me vežejo lepi spomini na obdobje mojega otroštva. Tja me je vodila pokojna stara mati, kjer je obdelovala njivo s krompirjem, del zemljišča pa je koristila kot travnik za košnjo. Posebej lepi so bili pomladanski in poletni meseci. Imel sem priliko spoznavati vso pestrost narave, ki me je obdajala. Na travniku so rastle raznovrstne rože med katerimi so letali raznovrstni metulji, čmrlji, divje in domače čebele ter hrošči. V mesecu maju in juniju je svoj koncert uprizarjalo nešteto samcev murnov. Vsak od njih je pred svojo luknjico v zemlji s čričkanjem privabljal k sebi samičko. Veliko mi je, kot kratkohlačniku, pomenilo, ko se je delo stare matere potegnilo v večer. Zvečer so po zraku letala druga enkratna bitja. V mesecu maju majski hrošči, junija kresničke s svetlečim zadki in največji leteči hrošči pri nas, rogači ali klešmani. Pri starosti šest do sedem let sem prvič ugotovil zakaj se uporabljajo grablje, motika, kosa in drugo poljedelsko orodje. Travo okoli vrta ob Savi še danes kosim ročno s koso ali srpom (Slika 1).

Slika 1. Košenje s koso na tradicionalen način.

Proti koncu šestdesetih let se je pričelo s pozidavo neposeljenega naselja Brod. Naenkrat je bilo z obdelovanjem zemljišča ob Savi konec saj je večji del služil za deponijo proda in zemljine odkopane pri graditvi novih cest in ulic. Po odvozu deponije je takratna **krajevna skupnost leta 1969 začela izdajati zakupne pogodbe za uporabo tega zemljišča**. Zemljišče je bilo po odvozu deponije večinoma pomešano z ogromno količino kamenja in proda. Tudi kasneje so se tam kopicili razni gradbeni odpadki. Samo pridnosti in ozaveščenosti vaščanov Broda se imamo zahvaliti, da so na tem delu ostali vrtovi ne pa divje odlagališče odpadkov. S stalno prisotnostjo obdelovalcev vrtov se tudi odpadkov ni več odlagalo.

Slika 2. Zakupna pogodba.

Slika 3. Peta generacija družine se že priučuje k delu na istem vrtu kot njihova pra prababica.

V začetku osemdesetih let mi je stara mati ponudila, če želim obdelovati zemljišče, ki ga je imela v najemu. Zaradi starosti sama zemlje ni več mogla obdelovati. Seveda je bilo zemljišče za mene preveliko. Povedala mi je, da ne dobiva več računov za plačevanje uporabe zemljišča, po zakupni pogodbi, št.10., izdani 19. maja 1969. leta (Slika 2), pogodba pa ni bila prekinjena. Ponudil sem ga v obdelavo še štirim osebam. Dogovorili smo se, da del zemljišča ostane travnat in posajen s cvetočim grmičevjem in samoniklim sadnim drevjem. Poti med vrtovi so ostale travnate. To se je izkazalo kot zelo dobro, saj še vedno lahko opazujem vsaj delček narave, ki sem jo na tem mestu doživljal kot otrok. Danes tudi stroka zagovarja gojenje travnatih površin, ki niso pod vplivom polivanja z gnojevko in pretirane košnje. Tako travinje je edino domovanje oz. prezimovališče čebel samotark, čmrljev, hroščev (vsako leto se pojavi rogač), kresnic, murnov, kačjih pastirjev, žab, fazanov in divjih zajcev. V kupih vejevja in trave domujejo ježi, slepci, na obrobju pa tudi martinčki. V zadnjih letih si je tik ob vrtovih prostor za domovanje izbral par divjega goloba grivarja in par kobilarja. Oba sta ptici selivki in vsako pomlad komaj čakam, da zaslišim njuno petje. Na predelu vrtov biva mnogo ptic pevk, nekatere pa celo gnezdiijo. Vse zgoraj naštetje živali so izrednega pomena za zmanjševanje števila mrčesa v našem kraju. Ob morebitnem prekopavanju območja pa bi celotno favno pregnali ali celo uničili.

Nismo jezni če nam kos ukrade kakšno jagodo, vrabci pozobajo mladice graha, sinice in liščki pa sončnice. Tako nas spominjajo, da so še tukaj.

Slika 4. Spomladi je za matico čmrlja cvetoča mrtva kopriva prva hrana.

Slika 5. Poleti pustimo rasti deteljo za vse vrste čebel.

Slika 6. Cvetoče samoniklo drevje.

Tradicionalni vrt

Že leta 2012 sem poslal podoben dopis na Zavod za varstvo narave Ljubljana. Takrat smo obdelovalci vrtov izvedeli, da namerava MOL poseči v vrtove na Brodu na enak način kot v Dravljah in še kje v Ljubljani. Z mojimi navedbami so se strinjali ustno, v pisni obliki pa nisem prejel nobene informacije. Do začetka julija 2019 je stvar mirovala. Presunil me je članek v časopisu Dnevnik, pod rubriko »Urbano vrtnarstvo«, z naslovom »Na Brodu novi vrtički in park«.

V diplomski nalogi diplomantke [REDAKTIRANO] z naslovom, obišni vrtovi v ribniški dolini, je rubrika, ki nazorno opisuje in razloži karakteristike **tradicionalnega ali podeželskega vrta** (Slika 7). Na strani 13 je zapisana obrazložitev: »Parcela je ozka in podolgovata in od ceste vodi do obdelovalnih površin. V Tradicionalnem vrtu ni nič brez pomena oziroma uporabne vrednosti. Poti med obdelovalnimi površinami so travnate! Ko sem to prebral, sem ugotovil kakšno posebnost našega kraja smo ohranjali ves čas in kako jo bomo za vedno izgubili z preoblikovanjem v »sodobne vrtove«, če bo MOL res izvedla svojo namero. O tej zadevi sem se pred leti pogovarjal tudi z mentorjem diplomantke, profesorjem dr. [REDAKTIRANO], ki mi je dejal, da bi bilo zares velika škoda, če bi se to okolje na tak način spreminjalo, kot je sedaj v načrtu.

15. julija 2019 sem poklical na našo četrtno skupnost v Šentvid, da bi dobil bolj konkretne informacije glede posegov v obstoječe vrtove ob Savi. Bili so presenečeni nad to informacijo, saj niso vedeli, kaj bo MOL počel v njihovi četrtni skupnosti. Dogovorili smo se, da jih obiščem in da bodo skušali pomagati pri razrešitvi načrta nerazumnega posega v obstoječe vrtove.

Zakaj veliki NE takšni ureditvi vrtov, ki jim slepo sledi MOL? Na MOL-u trdite, da sledite trendom večjih evropskih mest. Krajanov Broda nihče ni vprašal, česa si želimo. Krajan Broda, si ne želimo tako drastičnega posega v zemljišče, kot je to izvedeno na vrtovih v Dravljah. Ne potrebujemo hišic in klopi. **Ne želimo si neokusnih žičnih ograj.** Če je ograja že potrebna, naj bo to živa meja. **Poti med vrtovi naj ostanejo travnate, obstoječe grmovnice in drevje naj se ohrani.** Spomladi je tu prelep pogled na cvetoče drevje na katerem se pasejo čmrlji in čebele vseh vrst. Ko plodovi dozoriijo pa služijo kot hrana za razne ptice, ki potem pustijo pri miru naše pridelke na vrtovih.

Večina sadnega drevja je samoniklega izvora. Predlagana ureditev vrtov s strani MOL vsebuje tudi preveč vzdolžnih poti v smeri vzhod-zahod. Poti naj potekajo v smeri sever-jug, tako kot do sedaj, da je osenčenje čim manjše in **da se ohrani krajina tradicionalnega vrta**.

Strinjali bi se da se sedanji vrtovi razdelijo na različno velike obdelovalne površine, vendar naj konfiguracija ostane taka kot je sedaj.

Slika 7. S ceste so dobro vidne karakteristike tradicionalnega ali podeželskega vrta, saj so vrtovi ozki in podolgovati, poti med obdelovalnimi površinami pa so travnate.

Zemljišče za uporabo vrtov naj bo namenjeno izključno lokalnemu prebivalstvu. Lokalni prebivalci pridejo do vrtov peš ali s kolesom ter tako ne onesnažujejo ozračja s CO₂. Ne zdi se mi niti smotno niti ekološko, da bi se do vrtov ljudje vozili z avtomobili iz oddaljenih četrtih skupnosti mesta Ljubljana. Moj predlog je, da naj vsaka četrtna skupnost izda med prebivalce razpis o interesu najema vrtov. Če je interes zadosten, naj se za vrtove uredi do sedaj neurejeno zemljišče, morda območje kjer je trenutno divje odlagališče odpadkov. S tem bo rešeno več problemov hkrati. Takšnih zemljišč je v MOL še precej.

Predlagateljem ureditve predlagam, naj si gredo spomladi pogledati vrtove v Dravljah in vrtove na Brodu in jih primerjajo med sabo. Opazili bodo, da so čim manjši tehnični posegi v obstoječe vrtove bolj prijazni do okolja in do mnogovrstnega življa, ki tu še biva. Še enkrat poudarjam, da **gre na Brodu za vrtove, ki so začeli nastajati v času med prvo in drugo svetovno vojno**, to informacijo mi je podal sokrajan, ki bo letos dopolnil 80 let. Oblika vrtov, velikost, sodelovanje in prijateljski odnos med obdelovalci vrtov se je ohranil do danes. Gre za tradicijo, ki jo je potrebno čuvati in ohraniti. Trdim, da so **ti vrtovi del kulturne dediščine Broda, s tem pa tudi mesta Ljubljane**. V državah z dolgo tradicijo obdelovanja zemlje na vrtovih spet oživljajo stare oblike vrtov. Francija gradi koncept oblike vrtov kot so obstajali v času Ludvika XIV. Avstrija spet stremi k oblikam vrtov, ki so jih ustvarjali cesarski vrtnarji in menihi za obzidji svojih samostanov. V bližini Dunaja so pred kratkim preuredili sodobne vrtove na način, podoben našim vrtovom na Brodu. S tem so poskusili odpraviti arhitekturne napake pri oblikovanju vrtov za pridelovanje zelenjave in sadja, ki so jih napravili v zadnjih desetletjih.

Vrtovi na Brodu so s svojo podobo, in pestrostjo flore in favne v vseh letnih časih, lahko vzgled vsem drugim vrtovom v Ljubljani (Slika 8).

Slika 8. Živa meja ob cesti je najboljša ograja.

Predlog

Stroka naj v sodelovanju s sedanjimi vrtičkarji **določi**, kaj je potrebno odstraniti, oziroma dopolniti, da bi vrtovi še bolj potrjevali obliko »tradicionalnih vrtov«. Določi naj se višina najema za kvadratni meter, postavi naj se tabla z obeležjem v več jezikih in opisom nastanka vrtov, ki bo zanimiva razlaga za vsakogar, ki si bo ogledoval vrtove.

Tradicionalni vrtovi bi se morali ohranjati in urejati po starih zasnovah. Vsaka regija ima posebnosti, ki jih ni zanemariti. **Vsi bi morali negovati svojo tradicijo, ne pa prevzemati drugih ali se je celo sramovati.** Zadnji čas je, da se v Sloveniji pričnemo učiti na napakah drugih in jim sledimo v uspešnosti odpravljanja le teh ter ne povzročamo novih. Kar je enkrat pozabljeno, se le težka obnovi.

Predvsem pa bi bilo neprimerno, da nas ne bi vprašali za mnenje o tem, kaj si želimo in kaj pričakujemo. Ne pozabite, da smo tudi mi prebivalci Ljubljane in da imamo pravico urejati svoje življenje v svojem mestu.

Ljubljana se ponaša z nazivom »zelena prestolnica« - naj taka tudi ostane.

Z lepimi pozdravi,

[Redacted signature]

Brod, 16. 7. 2019

Priloga 2

